Sem - V PIL & HR Dec 2014

QP Code : 17717

(3 Hours) [Total Marks : 100

N. B. : (1) **All** questions are **compulsory**.

(2) **Figures** to the **right** indicate **full** marks.

1. Answer in not more than two sentences. 20

[a] Give two Theories of Recognition of States.

[b] What is UNCLOS ?

[c] What is 'Pacta sunt Servanda'?

[d] What was the main object of Stockholm Conference, 1972 ?

[e] What are 'Land Locked' States ?

[f] Give names of Noble Peace Prize Winners for the year 2014.

[g] Give any two international regional treaties concerning protection of human rights.

[h] What is 'State Territory' ?

[i] What is 'Right to Development' ?

[j] Give any four personal freedoms guaranteed under Article 19 of the Constitution of India.

2. Write notes on any four out of six topics. 20

[a] Principle of Jus Cogens.

[b] Customs as Source of international law.

[c] Rights of Prisoners in India.

[d] International Court of Justice.

[e] Principle of Non- Intervention.

[f] Judicial Activism in environmental law.

3. Solve any two :-

(a) In a remote District in the State of Battisgarh, a group of twenty five women were forced by local District administration to undergo sterilisation Due to medical negligence, fifteen woman lost their lives. A local NGO wants to file PIL. 12

[i] According to you what fundamental rights have been violated in this case?

[ii] Under which Constitutional provisions can the NGO file PIL?

[iii] Can the Court award compensation to the families of deceased women in PIL?

munotes.in

(b) The State of Uraq annexes the neighbouring State of Suwait. The UN Security Council passed resolution directing the State of Uraq to withdraw its forces from the State of Suwait. When the State of Uraq refused to comply with the resolution, the UN security Council passed further resolution calling upon all the member states to provide support to military action against the State of Uraq.

[i] Are the UN security Council Resolutions passed under the UN charter binding on the States?

[ii] Does the UN Security Council have power to take military action against the States which do not comply with its resolutions.

[iii] Write a historical precedent governing the situation.

(c) In the District of O.P. in India, many cases of communal violence have taken place in last four months in which instances of atrocities against members of minority community have been reported. Mr. X is one such victim from minority community. He has demanded inquiry into these cases.

[i] Which Commission can take cognisance of Mr. X's complaint?

[ii] What are the powers concerning inquiry of commission?

[iii] Write constitutional provisions for protection of minorities.

4. Write any four out of six. **48**

[a] What is international law ? What are its salient features ? Is international law, a true law?

[b] Explain evolution of International Human Rights Law and the role of UN in that process.

[c] What is treaty? What are various stages of treaty making? Explain the term 'reservation' in treaties.

[d] What is the status of Human Rights of children in India. Explain with reference to CRC provisions, constitutional provisions and important case law.

[e] Do you think India should abolish capital punishment? Justify your opinion with the help of constitutional provisions; international conventions and protocols and case law.

[f] Explain the principle of freedom of high seas. What are the exceptions to this principle?

---

munotes.in

PIL & HR

QP Code : 17717

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

[एकूण गुण : १००

१. एक ते दोन वाक्यात उत्तरे द्या :- २०

(अ) राष्ट्र मान्यतेचे दोन सिद्धांत सांगा.

(ब) यूनक्लोस (UNCLOS) म्हणजे काय?

(क) पॅक्टा संट सरवंडा (Pacta sunt Servanda) म्हणजे काय?

(ड) स्टॉकहोम कॉन्फरन्स १९७२ चे मुख्य उद्दीष्ट काय होते?

(इ) भूवेष्टीत राष्ट्रे म्हणजे काय?

(फ) वर्ष २०१४ चे नोबेल शांतता पुरस्कार मिळालेल्या व्यक्तींची नावे लिहा.

(ग) मानवी हक्क संरक्षणासंदर्भातील कोणत्याही दोन आंतरराष्ट्रीय प्रादेशिय संधीची नावे द्या.

(ह) राष्ट्रीय क्षेत्र (State Territory) म्हणजे काय?

(ई) विकासाचा अधिकार (Right to Development) म्हणजे काय?

(ज) भारतीय संविधानातील अनुच्छेद १९ अंतर्गत संरक्षित अशी कोणतीही चार व्यक्ती स्वातंत्र्ये लिहा.

२. उत्तरे द्या (सहापैकी कोणतेही चार) :- २०

(अ) जस कॉजेन्सचे तत्त्व (Principle of Jus Cogens)

(ब) रूढी-आंतरराष्ट्रीय कायद्याचे स्रोत

(क) भारतातील कैद्यांचे अधिकार

(ड) इंटरनॅशनल कोर्ट ऑफ जस्टीस

(इ) अहस्तक्षेपाचे (Non- Intervention) तत्त्व

(फ) पर्यावरण कायद्याची उत्क्रांती आणि न्यायालयीन क्रियाशीलता

३. कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा :-

(अ) छत्तीसगड या राज्यातील एक दुर्गम जिल्ह्यात, जिल्हा प्रशासनाने पंचवीस स्रियांना नसबंदी करण्याची सक्ती केली. वैद्यकीय निष्काळजीपणामुळे त्यातील पंधरा महिलांचा मृत्यू झाला. एक स्थानिक स्वयंसेवी संघटनेला जनहित याचिका दाखल करायची आहे. १२

(१) सदर प्रकरणात कोणत्या मूलभूत अधिकारांचे उल्लंघन झाले आहे आणि का?

(२) संविधानातील कुठल्या तरतुदींच्या अंतर्गत या स्वयंसेवी संघटनेला याचिका दाखल करता येईल?

(३) जनहित याचिकेत न्यायालय नुकसान भरपाईचे आदेश देऊ शकते काय?

munotes.in

(ब) युराक देशाने शेजारील राष्ट्र सुवेतवर आक्रमण करून स्वतःचा राष्ट्र विस्तार केला. संयुक्त राष्ट्र सुरक्षा परिषदेने ठराव करून युराकला स्वतःचे सैन्य सुवेतमधून काढून घेण्याचे निर्देश दिले. युराकने आदेशाचे पालन न केल्यामुळे सुरक्षा परिषदेने पुढील ठराव केला आणि सगळ्या सभासद राष्ट्रांना युराक विरुद्ध घेण्या येणाऱ्या सैनिकी कारवाईसाठी मदत करण्याचे आदेश दिले.

(१) संयुक्त राष्ट्र सुरक्षा परिषदेचे संयुक्त राष्ट्र संधी (United Nations Charter) अंतर्गत पारीत केलेले ठराव सगळ्या राष्ट्रांवर बंधनकारक असतात का?

(२) संयुक्त राष्ट्र सुरक्षा परिषदेकडे सैनिक कारवाईचे आदेश देण्याचे अधिकार आहेत का? संबंधित तरतुदी लिहा.

(३) सदर संदर्भात ऐतिहासिक पायंडा असेल तो लिहा.

(क) भारतातील ओ.पी. राज्यात गेल्या चार महिन्यात बरेच जातीय दंगे झाले असून त्या दरम्यान राज्यातील अल्पसंख्यकांवर अनेक अत्याचार झालेल्या घटना समोर आल्या. एक्स हे त्यापैकीच एक पिडीत अल्पसंख्यक असून त्यांनी त्या संदर्भात चौकशीची मागणी केली आहे.

(१) या संदर्भात श्री. एक्सना कोणत्या आयोगाकडे दाद मागता येईल?

(२) सदर आयोगाचे चौकशी करण्यासंबंधीचे अधिकार सांगा.

(३) संविधानातील अल्पसंख्यकांचे मूलभूत अधिकारासंबंधीतील तरतुदी लिहा.

४. उत्तरे द्या (सहापैकी कोणतेही चार) :- ४८

(अ) आंतरराष्ट्रीय कायद्याची व्याख्या द्या. त्यांची वैशिष्ट्ये विशद करा. आंतरराष्ट्रीय कायदा खरा कायदा आहे का? या प्रश्नावर स्पष्टीकरण द्या.

(ब) आंतरराष्ट्रीय मानवी हक्क कायद्याची उत्क्रांती आणि त्या प्रक्रियेतील संयुक्त राष्ट्र संघाची भूमिका विशद करा.

(क) संधी म्हणजे काय? संधी प्रक्रियेतील वेगवेगळ्या टप्प्यांचे स्पष्टीकरण द्या. संधी कायद्यातील 'आक्षेप' (Reservation) हे तत्त्व विशद करा.

(ड) भारतात मुलांच्या मानवी हक्कांची परिस्थिती सी.आर.सी., संविधानीक तरतुदी आणि महत्त्वाच्या न्यायालयीन निकालांच्या अनुषंगाने स्पष्ट करा.

(इ) मृत्युदंड कायद्यातून काढून टाकणेबाबत आपली भूमिका संबंधित संविधानीक तरतुदी, आंतरराष्ट्रीय संधी आणि न्यायालयीन निकालांच्या हवाल्याने स्पष्ट करा.

(फ) उच्च समुद्रांचे स्वातंत्र्य (freedom of High Seas) या आंतरराष्ट्रीय तत्त्वांचे विश्लेषण करा आणि त्याचे अपवाद विशद करा.

---

munotes.in